

№ 21/1965.

Å l a n d s l a n d s k a p s s t y r e l -
s e s framställning till Ålands landsting med
förslag till landskapslag om landstingsval och
kommunalval.

Vid vintersessionen detta år antog Landstinget en landskapslag om landstingsval och kommunalval på grund av landskapsstyrelsens framställning (Framst. 3/1965, lagutsk.bet. 3/1965, st.utsk.bet. 8/1965). Sedermera har Republikens President den 7 juli 1965 förordnat, att ifrågavarande Landstingets beslut skall förfalla. Republikens Presidents i ärendet meddelade beslut är av följande lydelse:

"Till Ålands landskapsstyrelse.

Ålands landsting har den 29 mars 1965 fattat beslut om antagande av landskapslag om landstingsval och kommunalval.

Vid föredragning i statsrådet i dag har Jag, efter att hava infordrat Högsta domstolens utlåtande i ärendet, över vilket även Ålands delegationen avgivit sitt yttrande, funnit, att i 7 § 1 och 2 mom. självstyrelselagen för Åland stadgas, att landstingets medlemmar väljas genom omedelbara, proportionella och hemliga val, att rösträtten vid dessa val skall vara allmän och lika för män och kvinnor, vilka före valåret fyllt tjugoett år, samt att rösträtt ej må utövas genom ombud, varjämte åländsk hembygdsrätt jämlikt 4 § 1 mom. samma lag utgör förutsättning för rösträtt vid val till landstinget. Enligt 7 § 3 mom. självstyrelselagen utfärdas närmare bestämmelser angående valen genom landskapslag. Landstinget har förty lagstiftningsbefogenhet på detta område med de begränsningar självstyrelselagens nyssnämnda grundläggande stadganden vidhandengiva. Jämlikt 13 § 1 mom. 3 punkten självstyrelselagen tillkommer landstinget lagstiftningsbehörighet även angående kommunal vallag i övrigt utom att lagstiftningen rörande grundsatsen om allmän och lika rösträtt för finsk medborgare, som uppnått lagstadgad ålder, och lagstiftningen angående omedelbara, proportionella och hemliga val jämlikt 11 § 2 mom. 7 punkten självstyrelselagen är förbehållen rikets lagstiftande organ med beaktande av att åländsk hembygdsrätt i 4 § 1 mom. samma lag fastställts utgöra en av förutsättningarna för dylik rösträtt. I förevarande landstingsbeslut ingå stadganden, som enligt det ovan anförda äro av rikslagstiftningsnatur. Dessutom innehåller beslutet stadganden rörande rättegångsväsendet och åligganden för statens myndigheter samt stadganden hörande till lagstiftningen om religionssamfund, i vilka ämnen rätten att stifta lag är uteslutande förbehållen rikets lagstiftande organ, samt jämväl stadganden innehållande sådana straffbestämmelser, vilka icke enligt 13 § 1 mom. 11 punkten självstyrelselagen underlig-

ga landstingets lagstiftningsbehörighet. Jämlikt 14 § 4 mom. självstyrelselagen kan emellertid för vinnande av enhetlighet och överskådlighet bestämmelser av rikslagstiftningsnatur upptagas i landskapslag under förutsättning, att de i sak överensstämmer med motsvarande stadganden i rikets lag. I landstingsbeslutet hava självstyrelselagens förenämnda grundläggande stadganden beaktats och de i beslutet ingående övriga stadgandena av rikslagstiftningsnatur överensstämmer med motsvarande rikslagstiftning med undantag av 76 § landstingsbeslutet.

Sistnämnda paragraf innehåller stadganden om besvär över kommunalval och böra dessa stadganden, när de höra till lagstiftningen rörande rättegångsväsendet och sålunda äro av rikslagstiftningsnatur, överensstämmer med motsvarande rikslagstiftning. Stadgandena överensstämmer med 61 § den numera upphävda kommunala vallagen den 8 maj 1953, men avvika från 69 § den i riket nu gällande kommunala vallagen den 7 februari 1964 såtillvida, att i de protokollsutdrag, vilka skola bifogas besvärsskriften, enligt sistsagda lagrum dagen för offentliggörandet av valresultatet alltid bör antecknas, medan enligt ifrågasvarande paragraf i landstingsbeslutet ändringssökanden endast vid besvär över ånyo förrättat val ägde till sin besvärsskrift föga utredning om dagen för kungörande av valresultatet, varför landstinget sålunda i detta avseende överskridit sin lagstiftningsbehörighet.

På grund av det ovan anförda har Jag med stöd av 14 § 2 mom. självstyrelselagen för Åland beslutat förordna, att förevarande landskapslag skall förfalla; vilket Landskapsstyrelsen härmed till kännedom meddelas.

Helsingfors, i Statsrådet den 7 juli 1965.

R e p u b l i k e n s P r e s i d e n t

Urho Kekkonen.

T.f. justitieminister Grels Teir."

Med anledning härav föreslår landskapsstyrelsen, att Landstinget måtte antaga ett nytt förslag till landskapslag i ämnet, där stadgandena i övrigt helt överensstämmer med Landstingets beslut vid senaste vintersession men 76 § erhållit en lydelse, som i senare delen av 2 mom. överensstämmer med 69 § rikets kommunala vallag den 7 februari 1964 (FFS 49/64), samt 7 och 34 §§ införts med smärre rättelser. I 7 § 2 mom. borde införas ett förtydligande, att det är den kommunala centralnämnden som skall komplettera valnämnd, som icke är beslutför. I 34 § 2 mom. föreslås en stilistisk ändring i kongruens med stadgandet i 31 § 2 mom.

Med hänvisning till det ovan anförda får landskapsstyrelsen vördsam förelägga Landstinget till antagande nedanstående

L a n d s k a p s l a g
om landstingsval och kommunalval.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden.

1 §.

Ordinarie landstingsval och kommunalval förrättas samtidigt det år, i denna lag benämnt valår, under vilket tiden av fyra år från senaste ordinarie val tilländagår.

Har nyval efter upplösning av landstinget skett under valår före tiden för det ordinarie landstingsvalet, förrättas ordinarie landstingsval därefter under det fjärde året efter nämnda val.

Om nytt kommunalval, kommunalt fyllnadsval och nyval efter upplösning av landstinget stadgas i 12, 13 och 14 kapitlen.

2 §.

Val förrättas i varje kommun eller, om kommunen vid förrättande av riksdagsmannaval är indelad i röstningsområden, i varje sådant område. Nytt kommunalval och kommunalt fyllnadsval förrättas dock endast i den kommun därom förordnats.

Vallokal och nödiga inventarier tillhandahållas av kommunen i varje röstningsområde. Vallokalen skall ligga inom röstningsområdet. Av särskild orsak må vallokal likväl förläggas utom röstningsområdet, såvida icke valmännen därigenom tillskyndas oskäligen olägenhet.

3 §.

Vid landstingsval utgör landskapet en valkrets.

Vid kommunalval utgör kommun en valkrets.

2 kap.

Om valmyndigheter.

4 §.

Senast i april månad valåret skall landskapsstyrelsen tillsätta en centralnämnd för landstingsvalet, bestående av en ordförande och fyra ledamöter, av vilka en förordnas till viceordförande, samt fyra ersättare. Deras uppdrag fortfar, till dess ny nämnd utsetts.

Centralnämnden sammanträder i Mariehamn och är beslutförför, då fem medlemmar äro närvarande.

Centralnämnden anställer en sekreterare och nödig personal.

5 §.

Fullmäktige i varje kommun utse under valåret i januari månad bland kommunens valbara medlemmar en centralnämnd för kommunalvalet, bestående

av en ordförande och fyra ledamöter, av vilka en förordnas till vice-ordförande, samt fyra ersättare.

Centralnämndens uppdrag fortgår till dess ny centralnämnd blivit vald. Centralnämnden är beslutför, då fem medlemmar äro närvarande.

Vad i 81 § 2 mom. landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna i landskapet Åland (16/56) och 65 § 2 mom. landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamns stad (4/61) är stadgat om utseende av företrädare för kommuns styrelse i nämnd gäller icke centralnämnd.

6 §.

I varje landskommun utse fullmäktige under valåret i januari månad en valnämnd för varje röstningsområde, bestående av en ordförande och två ledamöter, av vilka en förordnas till viceordförande, samt minst tre ersättare. Är kommun icke indelad i röstningsområden, fungerar den kommunala centralnämnden som valnämnd.

Valnämnds uppdrag fortgår, till dess ny valnämnd blivit vald.

I Mariehamn förordnar magistraten medlemmar och ersättare i valnämnd i ettvårt röstningsområde.

Valnämnd är beslutför, då tre medlemmar äro närvarande.

Då centralnämnd fungerar som valnämnd är den beslutför, då tre medlemmar äro närvarande.

7 §.

Avlider ordförande, ledamot eller ersättare i centralnämnd eller valnämnd eller avgår han för laga orsak innan tiden för hans uppdrag utgår, skall fyllnadsval förrättas.

Därest valnämnd ej ens genom inkallande av ersättare blir beslutför under valförrättningen, skall den för kommunalvalet tillsätta centralnämnden bland kommunens valbara medlemmar förordna tillfälliga medlemmar i valnämnden.

3 kap.

Om vallängd.

8 §.

Vallängd uppgöres av granskningsmyndighet, som i landskommun är kommunalstyrelsen och i Mariehamn magistraten.

Såsom underlag för vallängden skall häradsskrivaren under januari månad valåret mot fastställd avgift tillställa kommunalstyrelsen i envar landskommun en efter by och lägenhetsnummer och magistraten i Mariehamn en efter stadsdelar och kvarter uppställd förteckning över alla enligt föregående års mantalslängd inom kommunen bosatta medborgare, vilka åtnjuta åländsk hembygdsrätt och vid utgången av det föregående året uppnått 21 års ålder. Förteckningarna uppgöras skilt för varje röstningsområde.

Förutom denna förteckning skall häradsskrivaren för de år, som följa på vallåret, uppgöra tilläggsförteckningar, vilka envar i enahanda ordning upptager de inom röstningsområdet bosatta personer, som åtnjuta åländsk hembygdsrätt och året närmast före det, för vilket tilläggsförteckningen är uppgjord, uppnått 21 års ålder.

Är omständighet veterlig, som utesluter någon i sådan förteckning upptagen person från valrätt, skall därom antecknas vid hans namn i förteckningen.

Förteckningarna utskrivas på blankett, som fastställles av landskapsstyrelsen.

9 §.

I vallängd skall för varje röstningsområde införas envar, som innehar åländsk hembygdsrätt och före valårets ingång fyllt 21 år samt vid senast förrättade mantalsskrivning upptagits eller bort upptagas i kommunens mantalslängd såsom bosatt inom röstningsområdet.

Sedan den i 8 § nämnda förteckningen inkommit, skall granskningsmyndigheten sorgfälligt granska densamma samt däri införa sådana röstberättigade personer, som tilläventyrs blivit utelämnade, så ock från förteckningen utesluta envar, som icke är röstberättigad.

Person, som icke är mantalsskriven i landskapet, men åtnjuter åländsk hembygdsrätt, skall antecknas i vallängden för det röstningsområde, där han senast före valåret var mantalsskriven.

Kyrkliga myndigheter, församlingsföreståndare, häradsskrivaren, länsmän och stadsfiskalen äro skyldiga att lämna granskningsmyndigheterna erforderliga upplysningar.

Sedan granskningen slutförts skall häradsskrivaren underrättas om de ändringar, som vidtagits, jämte grunden för dessa.

Förteckningen förses härefter med påskrift, att den utgör röstningsområdets vallängd, och underskrives av granskningsmyndigheten.

10 §.

Granskningsmyndighet skall inom mars månad översända till envar i vallängden upptagen röstberättigad, vars adress är känd, meddelande om i vilket röstningsområdes vallängd han införts och vilka uppgifter beträffande honom upptagits i vallängden ävensom när och var vallängden för röstningsområdet är framlagd till granskning samt när och var valförrättningen äger rum. Meddelandet översändes på ett av landskapsstyrelsen fastställt valkort, vilket icke må utöver ovannämnda uppgifter innehålla annat än anvisning om dess användning och om rättelse av de fel, som möjligen framgå av kortet.

11 §.

Vallängd skall under de sex första vardagarna i april månad vara på lämpligt ställe inom röstningsområdet, i Mariehamn på stadshuset, under behörig tillsyn framlagd för granskning, varom bör tillkännagivas i den

ordning, som för kommunala kungörelser är stadgad. I tillkännagivandet skall i landskommun även nämnas den person, under vars tillsyn vallängd är framlagd.

Anser någon, att han obehörigen utelämnats ur vallängden eller däri antecknats sakna rösträtt, äger han skriftligen eller muntligen framställa yrkande på rättelse hos granskningsmyndigheten vid dess sammanträde den 2 maj eller skriftligen därförinnan. Skriftligt yrkande på rättelse må under den tid vallängden är framlagd lämnas även till den, under vars uppsikt granskningen av vallängden äger rum.

I 2 mom. avsett yrkande på rättelse må make utan fullmakt framställa på den andra makens vägnar.

Anser någon, att personer, en eller flera, obehörigen upptagits i vallängden som röstberättigade, må han till granskningsmyndigheten senast den 20 april före klockan 16 inlämna motiverat skriftligt yrkande på rättelse.

Yrkande på rättelse må grundas även på sådana på vederbörande persons rösträtt inverkan omständigheter, vilka inträffat efter under-tecknandet av vallängden.

12 §.

Avser yrkande persons uteslutning ur vallängden, skall granskningsmyndigheten utan dröjsmål meddela den person yrkandet gäller, att han är i tillfälle att taga del av yrkandet på angivet ställe och senast den 28 april före klockan 16 inkomma med förklaring, vid äventyr att, om förklaring icke avgives, ärendet det oaktat avgöres. Delgivning av yrkande på rättelse inlämnas till posten för befordran i slutet kuvert, varpå mottagarens namn och boningsort äro tecknade, men må ske även på annat bevisligt sätt, såframt det icke förorsakar dröjsmål. Är hans boningsort icke känd, anslås meddelandet som om kommunala tillkännagivanden är stadgat.

13 §.

De framställda yrkandena på rättelse i vallängden handläggas och avgöras av granskningsmyndigheten den 2 maj med början klockan 19. Granskningsmyndigheten skall i varje ärende fatta beslut, vilket jämte kort motivering skall antecknas i protokollet.

Om gjorda ändringar skall granskningsmyndigheten underrätta härads-skrivaren med angivande av skälen för ändringarna.

Därest yrkande på rättelse, som avses i 11 § 2 mom. förkastas eller icke upptages till prövning eller yrkande på rättelse, som avses i 11 § 4 mom., bifalles, och den person, vars rösträtt är i fråga, icke är närvarande vid granskningsmyndighetens sammanträde för att höra beslutet,

skall beslutet ofördröjligen delgivas honom på i 12 § stadgat sätt medelst protokollsutdrag, vartill skall fogas besvärsundervisning.

Granskningsmyndigheten skall även i andra fall på anhållan utgiva protokollsutdrag till sakägare angående avgörandet samt till utdraget foga besvärsundervisning.

14 §.

Den, som icke nöjes åt granskningsmyndighets avgörande i ärende angående yrkande på rättelse av vallängden, må söka ändring däri i länsstyrelsen medelst besvärsskrift, som skall riktas till länsstyrelsen och tillställas granskningsmyndigheten senast den 12 maj före klockan 16. Granskningsmyndigheten skall ofördröjligen översända besvärsskriften jämte eget utlåtande och utdrag ur myndighetens protokoll, om sådant icke fogats till besvären, samt de i ärendet tillkomna handlingarna till länsstyrelsen.

Länsstyrelsen skall meddela sitt beslut till granskningsmyndigheten, som omedelbart skall kungöra det samt på i 12 § stadgat sätt om beslutet underrätta den person, vars rösträtt det rör, och på i 13 § 2 mom. nämnt sätt häradskrivaren.

I länsstyrelsens utslag må ändring icke sökas. Anser likväl sakägare det med tanke på lagens tillämpning vara av vikt, att länsstyrelsens avgörande drages under högsta förvaltningsdomstolens prövning, äger han rätt att hos högsta förvaltningsdomstolen anhålla om fullföljdstillstånd. Ansökan, som ställes till högsta förvaltningsdomstolen och som skall åtföljas av besvärsskriften samt bevis om dagen, då länsstyrelsens beslut delgivits på sätt i 2 mom. är stadgat, skall tillställas länsstyrelsen senast den fjortonde dagen från sagda dag före klockan 12. Länsstyrelsen skall översända ansökan jämte avskrift av utslaget och handlingarna i ärendet jämte eget utlåtande till högsta förvaltningsdomstolen.

15 §.

Anser häradskrivaren, att någon obehörigen utelämnats ur vallängden eller däri antecknats sakna rösträtt eller vara röstberättigad, äger rätt att på tjänstens vägnar enligt 11 § framställa yrkande på rättelse och i den ordning, som är stadgat i 14 §, söka ändring i granskningsmyndighets beslut.

16 §.

Har yrkande på ändring i vallängden icke inom föreskriven tid framställts hos granskningsmyndighet, skall denna i längden teckna intyg, att densamma äger laga kraft.

Har ändringsyrkande framställts, skall granskningsmyndigheten, sedan

yrkandet avgjorts genom laga kraft vunnet utslag, i vallängden införa därav tilläventyrs påkallade ändringar och tillika vid varje ändring angiva utslaget, på grund varav den vidtagits, varefter längden förses med intyg, att den sålunda ändrad äger laga kraft.

Vallängd, som äger laga kraft, skall vid valet iakttagas oförändrad. Vallängd anses hava vunnit laga kraft utan hinder av att slutligt beslut om framställt yrkande på rättelse av vallängd icke givits före valdagen eller bringats till granskningsmyndighets kännedom. Person, som förelägger valnämnden besvärsmyndighets beslut, som vunnit laga kraft och enligt vilket han är röstberättigad, skall dock tillåtas rösta.

17 §.

Granskningsmyndighet skall, då anhållan härom av röstberättigad eller dennes lagligen befyllmäktigade ombud framställts senast klockan 12 dagen före den första valdagen, till röstberättigad, för vars vidkommande vallängd vunnit laga kraft, utfärda två med ordningsnummer och valkuvert försedda utdrag, ett för vardera valet, av vilka framgår, att hans namn finnes upptaget i vallängden. Utdragen skola utgivas utan avgift och åtföljas av valsedlar och ytterkuvert samt såvitt möjligt av slutlig sammanställning av kandidatlistorna för vardera valet.

Vallängdsutdrag underskrives av den granskningsmyndigheten därtill förordnat och förses med granskningsmyndighetens stämpel.

Den, som önskar erhålla vallängdsutdrag med posten, skall i franke-
rat brev insända en av honom underskriven anhållan därom till gransk-
ningsmyndigheten och däri tydligt uppgiva sitt fullständiga namn, yrke
eller befattning, födelsedatum, postadress och mantalsskrivningsort
för det år, på vars mantalsskrivning vallängden grundar sig, varvid ut-
över kommunens namn även gata och gatunummer eller by och lägenhets
namn och nummer skola uppgivas. Granskningsmyndigheten skall, såvitt
det kan ske före valdagen, tillsända röstberättigad begärt utdrag jäm-
te valsedel och ytterkuvert samt sammanställning av kandidatlistorna
utan lösen i rekommenderad försändelse eller genom postens förmedling
meddela honom, varför begärt utdrag ej kan sändas. Är den röstberätti-
gade utomlands, sändas valhandlingarna till hans lagligen befyllmäkti-
gade ombud i hemlandet under den adress denne uppgivit.

I vallängden skall invid den röstberättigades namn antecknas det
utgivna utdragets nummer.

Blanketter för vallängdsutdrag, valkuvert och ytterkuvert faststäl-
las av landskapsstyrelsen, som också tillhandahåller granskningsmhndig-

heterna desamma.

4 kap.

Om valmansföreningar och valförbund.

18 §.

Hava valmän genom en av dem undertecknad skrift sammanslutit sig för visst val samt i skriften nämnt den eller de personer, om vilkas väljande de enats, vare sådan valmansförening berättigad att hos centralnämnden för valet anhålla, att föreningens kandidatlista offentliggöres och införes i sammanställningen av kandidatlistor för valet.

På kandidatlista för landstingsval må kandidaternas antal icke uppgå till mer än en tiondedel av antalet medlemmar i valmansföreningen, ej heller överstiga tio.

På kandidatlista för kommunalval må kandidaternas antal icke uppgå till mer än en tredjedel av antalet medlemmar i valmansföreningen, ej heller överstiga antalet fullmäktige, som skall väljas, med mer än hälften.

Samma person må icke underteckna flera än en i l mom. nämnd skrift för vartdera valet. Har samma person anslutit sig till två eller flera valmansföreningar för samma val, skall centralnämnden avlägsna hans underskrift såsom ogiltig från samtliga skrifter i valet.

Kandidat må icke vara medlem av sin valmansförening.

19 §.

Handling, varigenom valmansförening bildas, skall vara dagtecknad och innehålla bemyndigande för en av föreningens medlemmar att vara dess ombudsman och för en annan medlem att vara dennes ersättare. Handlingen må även innehålla bemyndigande för ombudsman att för föreningens räkning ingå valförbund. Såväl handlingen som den närslutna kandidatlistan bör tydligt upptaga namnen på den eller de personer, vilka uppställas som kandidater, deras stånd, yrke eller syssla och boningsort. Likaså skall namn och stånd, yrke eller syssla samt boningsort för ombudsmannen och hans ersättare angivas i handlingen. Handlingen skall underskrivas av samtliga medlemmar i valmansföreningen med angivande av deras stånd, yrke eller syssla samt boningsort.

Kandidatlista må icke upptaga andra anteckningar, såvida de icke äro nödvändiga för klarläggande av kandidats identitet.

20 §.

Anhållan om offentliggörande av valmansförenings kandidatlista göres på föreningens vägnar skriftligen av ombudsmannen.

Ansöknings handling skall åtföljas av den handling, varigenom valmansföreningen bildats, och innehålla ombudsmannens försäkran, att de personer,

vilka bilda valmansföreningen, egenhändigt undertecknat handlingen och äro röstberättigade. Har valmansföreningen bildats för landstingsvalet, skall dessutom de föreslagna kandidaternas skriftliga medgivanden bifogas.

Ombudsmannens egenhändiga namnteckning på ansökningsen skall vara bestyrkt av två vittnen med angivande av deras yrke och hemvist.

Har ombudsman uppsåtligt eller av vårdslöshet intygat, vad icke är sant, eller eljest felat i sysslan, straffes såsom tjänsteman för brott i tjänsten.

21 §.

Ansökan om offentliggörande av valmansförenings kandidatlista skall ombudsmannen eller av honom befullmäktigad person inlämna till centralnämnden inom maj månad.

Hava handlingarna inlämnats till postbefordran så tidigt, att de inom föreskriven tid hade bort inkomma till centralnämnden, skall kandidatlistan icke utelämnas från sammanställningen av kandidatlistorna, såvitt ansökningsen kan granskas vid centralnämndens sammanträde den 8 juni.

22 §.

Avlider på valmansförenings kandidatlista upptagen person eller befinnes han icke mera valbar, bör ombudsmannen eller på hans anmälan centralnämnden utstryka kandidatens namn från listan.

Inom i 24 § 2 mom. stadgad tid må ombudsmannen ersätta honom med ny kandidat.

23 §.

Har en persons namn upptagits på två eller flera kandidatlistor för samma val, äger han rätt att få sitt namn avlägsnat från alla listor utom en, vid landstingsval likväl icke från lista, där han skriftligen samtyckt till att vara valmansförenings kandidat.

Önskar valmansförening, emedan dess kandidat jämväl upptagits på annan valmansförenings kandidatlista, avlägsna hans namn från sin lista eller införa ett nytt namn i stället, äger föreningen rätt därtill.

Har ombudsman i den skrift, genom vilken valmansförening bildats, icke uttryckligen bemyndigats att besluta om i 2 mom. avsedd åtgärd, må densamma företagas endast på grund av sådan dagtecknad skriftlig förklaring, som underskrivits av mer än hälften av medlemmarna i valmansföreningen och vari ingår ombudsmannens försäkran, att underskrifterna äro egenhändiga.

Finner centralnämnd vid det sammanträde, som hålles den 11 juni, att kandidat då förekommer på flera än en kandidatlista, äger den genom

-11-

lottning avlägsna kandidatens namn från alla listor utom en.

24 §.

Yrkande, som avses i 23 § 1 mom., skall framställas skriftligen hos centralnämnden senast den 8 juni före klockan 12.

Meddelande om ändring av valmansförenings kandidatlista i de uti 22 § 2 mom. och 23 § 2 mom. avsedda fallen skall av ombudsman skriftligen tillställas centralnämnden senast den 11 juni före klockan 12. Åsyftar meddelandet i 23 § 2 mom. avsett fall, skall meddelandet åtföljas av i 23 § 3 mom. nämnd förklaring, där sådant är erforderligt.

25 §.

Vilja två eller flera valmansföreningar samverka med varandra för valet, äga de rätt att sammansluta sig till ett valförbund.

Den skriftliga överenskommelsen om bildande av valförbund inlämnas till centralnämnden av den för valförbundet utsedda ombudsmannen personligen eller genom befullmäktigat ombud. Ansökningar om godkännande av valförbund inlämnas senast den 27 juni.

Ej må sammanlagda antalet av ett valförbunds kandidater uppgå till mer än tre gånger antalet personer, som vid valet skola väljas.

26 §.

I överenskommelse om bildande av valförbund skall upptagas ordningsnumret för föreningarnas kandidatlistor vid envar ombudsmans underskrift. Överenskommelsen skall jämväl innehålla bemyndigande för en av undertecknarna att vara valförbundets ombudsman och för en annan att vara hans ersättare. I överenskommelsen må ock föreslås, att i den slutliga sammanställningen av kandidatlistor intages en gemensam beteckning för valförbundet, varom dock centralnämnden äger slutligt bestämma.

Föreslår valmansförening för kandidatlista, som ej ingått i valförbund, beteckning för sin kandidatlista i den slutliga sammanställningen, gäller därom vad om beteckning för valförbund stadgats. Sådant förslag kan inlämnas till centralnämnden på tid, som i 25 § 2 mom. föreskrives.

27 §.

Valmansförening må icke ansluta sig till flera än ett valförbund.

Valförbund må icke ingå förbund sinsemellan.

Sedan valförbund mellan valmansföreningar anmälts, kan i de kandidatlistor, vilka upptagas i förklaringen om förbundets bildande, endast sådan ändring vidtagas, som nämnes i 22 § 1 mom.

Anmälan om ändring av valförbund må göras senast den 2 juli på sätt 34 § 2 mom. stadgar.

-12-

28 §.

Ej må medlem av eller ersättare i centralnämnden, ej heller vederbörligen uppställd kandidat vara ombudsman för valmansförening eller valförbund eller deras ersättare eller ombud.

29 §.

Handlingar rörande bildande av valmansförening och valförbund skola avfattas enligt av landskapsstyrelsen fastställda formulär.

5 kap.

Om centralnämnds förberedande åtgärder för valet.

30 §.

Centralnämnd sammanträder första gången på ordförandens kallelse senast den 15 maj för att antaga sekreterare samt för att fatta beslut om kungörelse angående den av centralnämnden befullmäktigade person, till vilken till valet hörande handlingar skola inlämnas, samt när och var detta skall ske.

Centralnämnd för kommunalval skall dessutom samtidigt kungöra om tiden för valförrättningen samt det antal fullmäktige, som vid valet skola väljas.

Centralnämnds kungörelse skall ofördröjligen offentliggöras såsom om kommunala kungörelser är stadgat samt anslås i centralnämnds samlingsum.

31 §.

Den 1 juni föredrages för granskning och förses med ordningsnummer i romerska siffror de ansökningar, som inkommit från valmansföreningar.

Finnes ansökan icke vara behörigen gjord eller valmansförening icke lagligen bildad, skall centralnämnden meddela ombudsmannen, att ansökningsen förkastats och uppgiva skälen för avslaget. Tillika böra handlingarna återställas till ombudsmannen. Var orsaken till avslaget den, att ansökan icke varit behörigen gjord eller valmansförening icke lagligen bildad eller kandidat icke valbar, vare ombudsmannen berättigad att före den 11 juni klockan 12 ånyo inlämna handlingarna, behörigen rättade. Dock må rättelse icke äga rum i det fall, a) att den skrift, varigenom valmansförening bildats, ej är undertecknad av erforderligt antal röstberättigade medlemmar; b) att den person, som inlämnat ansökningsen, icke är behörig att företräda föreningen; samt c) att ansökningsen inlämnats sentida eller inkommit i annan än härför stadgad ordning.

De godkända kandidatlistorna bringas till allmänhetens kännedom genom tillkännagivande, som anslås i centralnämnds samlingsrum och på kommuns anslagstavla.

32 §.

Den 8 juni behandlar centralnämnd ansökningar, som avse i 23 § 1 mom. nämnd ändring i valmansförenings kandidatlista. Innan ärendet upptages till slutlig prövning, skall valmansföreningens ombudsman beredas tillfälle att däri bliva hörd. Likaledes upptagas vid samma sammanträde till behandling de i 21 § 2 mom. avsedda ansökningar, vilka utan sökandens förskyllan inkommit sentida.

33 §.

Den 11 juni behandlar centralnämnd i 23 § 2 och 3 mom. nämnda ansökningar samt med anledning av 31 § 2 mom. inlämnade rättade handlingar.

Företages lottdragning enligt 23 § 4 mom., böra de berörda valmansföreningarnas ombudsmän beredas tillfälle att närvara.

Centralnämnd skall härefter sammanställa kandidatlistorna i nummerföljd på samma sida av ett blad och avskilda från varandra genom tydliga linjer. Denna förberedande sammanställning mångfaldigas och över-sändes utan dröjsmål till ombudsmännen för valmansföreningarna.

Är antalet i kommunalval uppställda kandidater i de godkända kandidatlistorna högst lika stort som antalet fullmäktige, som skola utses, eller har blott en kandidatlista inlämnats, verkställs icke valförrättning för kommunalvalet, utan centralnämnden förklarar vid sammanträde, som avses i 54 §, de uppställda kandidaterna valda. Finnes blott en godkänd lista, upptagande flera namn än antalet fullmäktige, som skola väljas, utses vid samma sammanträde föreskrivet antal valda till fullmäktige i den ordning de blivit uppställda på listan, medan återstående kandidater förklaras valda till ersättare. I dessa fall förfalla vidare åtgärder för valförrättningen för kommunalvalet, Om valförrättningens inställande skall centralnämnden dock omedelbart underätta kommunalstyrelsen och kungöra såsom om kommunala tillkännagivanden i kommunen är stadgat.

Är sammanlagda antalet uppställda kandidater i kommunalt val mindre än det antal fullmäktige, som skola väljas, skall centralnämnden anmäla härom till landskapsstyrelsen, som, om skäl därtill anses föreligga, förordnar om verkställande av fyllnadsval. De valda skola dock utöva sina uppdrag redan före fyllnadsvalet, om de uppgå till två tredjedelar av det föreskrivna antalet fullmäktige.

34 §.

Den 28 juni föredragas och granskas inkomna ansökningar om valförbund.

Finnes ansökan icke vara behörigen avfattad eller valförbund el-

jest icke lagligen bildat, skall centralnämnden utan dröjsmål skriftligen meddela valförbundets ombudsman, att valförbundet eller viss valmansförenings anslutning till detsamma ej kunnat godkännas samt uppgiva skälen för avslaget. De felaktigheter, som föranlett avslaget, kunna senast på fjärde dagen därefter rättas genom åtgärd av ombudsmannen. Dock må rättelse icke äga rum i det fall, a) att överenskommelse, varigenom valförbund bildats, icke undertecknats av vederbörande valmansförenings ombudsman; b) att beslut av valmansförening om anslutning till valförbund eller bemyndigande för vissa personer att på föreningens vägnar besluta härom icke undertecknats av föreningens samtliga medlemmar; c) att obehöriga personer deltagit i beslutet om valförbundets bildande; d) att den person, som inlämnat handlingarna, icke är behörig att företräda valförbundet; ävensom e) att handlingarna inlämnats sentida eller i annan än härför stadgad ordning.

Valmansförenings och av valmansföreningar bildade valförbund inbördes ordning på sammanställningen av kandidatlistorna bestämmes genom lottdragning.

Härefter förses samtliga kandidater med löpande ordningsnummer i arabiska siffror, börjande med nummer 2 för den första kandidaten på första listan i första valförbundet.

Alla kandidatlistor, envar jämte sin och kandidaternas ordningsnummer, skola utan dröjsmål tryckas tillsammans på samma sida av papperet, ordnade sålunda, att till samma valförbund hörande kandidatlistor uppställas under gemensam beteckning i nummerföljd uppifrån nedåt eller, ifall kandidatlistorna på grund av sitt antal måste ordnas i två eller flera spalter bredvid varandra, i rader från vänster till höger och avskiljas från övriga listor så, att det tydligt framgår, vilka kandidatlistor som höra till respektive valförbund. Godkänner icke centralnämnden beteckning, som vid valförbundets ingående föreslagits för detsamma, eller beteckning, som föreslagits för valmansförenings kandidatlista utom valförbund, eller har förslag därom icke framställts, skall nämnden bestämma en beteckning, som blott angiver valförbundets eller kandidatlistans ordning i sammanställningen.

Denna slutliga sammanställning tryckes i erforderligt antal och utsändes till valnämnderna, valmansföreningarna, kommunernas styrelser och magistraten i Mariehamn samt hålles tillgänglig för allmänheten.

35 §.

Centralnämnden skall låta trycka valsedlar och till varje röstningsområdes valnämnd sända nödigt antal av dem i omslag, som bör tillslutas med centralnämndens sigill och förses med anteckning om valsedlarnas

antal.

Valsedeln skall hava ett standardformat av 148 x 210 mm och på inre sidan vara försedd med överskrift, vari nämnes vid vilket val den skall användas, samt dessutom en heldragen cirkel, som har en diameter av 90 mm och som vid hopvikning av sedeln blir ovikt. Mitt i cirkeln bör tydligt utsatt finnas en beteckning № för antecknande av numret på den kandidat, för vilken den röstande vill avgiva sin röst. Dessutom bör på valsedeln finnas en särskild plats för röstande, som ej godkänner någon av de i den slutliga sammanställningen upptagna kandidatlistorna.

Det papper, som användes för valsedlarna, skall för landstingsvalet vara vitt och för kommunalval grönt samt till beskaffenheten sådant, att det icke äventyrar bevarandet av valhemligheten. Valsedlarna böra vara så gjorda, att det tydligt framgår, huru de böra hopvikas, och icke upptaga annat än vad ovan stadgats.

36 §.

Två veckor före valet skall centralnämnd för kommunalval kungöra om valförrättningen genom anslag på den kommunala anslagstavlan. I kungörelsen skall angivas kommunens indelning i röstningsområden och var vallokaler i varje röstningsområde är belägen. En avskrift av denna kungörelse skall samtidigt översändas till centralnämnden för landstingsvalet.

En vecka före valet skall centralnämnden för landstingsvalet kungöra om valförrättningen i en i landskapet spridd tidning. I kungörelsen skall nämnas kommunvis samtliga röstningsområden och de vallokaler, som fastställts för dem.

6 kap.

Om valförrättning.

37 §.

Den första lördagen i september det år, då ordinarie val skola förrättas, börjar valförrättningen i varje röstningsområde klockan 12 samt fortgår utan uppehåll till klockan 20. Förrättningen fortsättes följande dag under samma tid.

38 §.

På valnämnden ankommer att vidtaga alla för förrättningen erforderliga anordningar och anställa nödigt antal valbiträden. Till valbiträde må icke utses person, som är uppställd som kandidat i någotdera valet.

Särskilt skola sådana åtgärder vara vidtagna, att icke någon må utfå valsedel, förrän han befunnits röstberättigad, så ock att valman

-16-

har tillfälle att under fullt bevarande av valhemligheten i sin valsedel utmärka, huru han röstar, och att nödiga tillbehör härför och valskärm finnas att tillgå.

Nämnden skall ock ombesörja, att tillräckligt rymlig plats invid valrummet finnes anvisad för de valmän, vilka avvakta sin tur att inkomma i detsamma, och att denna plats stänges vid det klockslag, då valförrättningen skall avbrytas eller avslutas.

39 §.

Inom eller invid vallokal må ej hållas tal, ej heller anslås eller utdelas tryckta eller skrivna upprop till de väljande.

De tillstädeskomna skola iakttaga de bestämmelser, som valnämnden prövar erforderligt utfärda för upprätthållande av ordningen och tryggnad av valförrättningens ostörda förlopp.

40 §.

Valnämnden äger draga försorg om att den slutliga sammanställningen av kandidatlistorna för vartdera valet finnes framlagd till påseende såväl i valrummet som i angränsande rum och förrum. Särskilt böra sammanställningarna vara anslagna till påseende i vallokalen på den plats, där röstande inför sin anteckning i valsedeln.

41 §.

Vid valförrättningen skall valbiträde på anhållan av valman biträda denne vid införande av erforderliga anteckningar i valsedeln.

Blind röstande må vid införande av anteckning på valsedel anlita av honom utsedd person.

Biträdet skall samvetsgrant fullgöra valmans anvisningar ävensom hemlighålla vad han vid valförrättningen erfar. Bryter han däremot, straffes såsom tjänsteman för brott i tjänsten.

42 §.

Vid valförrättningen skall nämndens ordförande omedelbart, innan röstningen börjar på första valdagen, visa de närvarande, att valurnan är tom, samt därefter öppna de omslag, vari de nämnden tillsända valsedlarna äro insatta.

43 §.

Valman utövar sin rösträtt i det röstningsområde, i vars vallängd han är upptagen. Valman, som önskar utöva sin rösträtt, skall anmäla sig hos valnämnden för att erhålla valsedel, varvid anteckning därom göres i vallängden.

Valman är tillåtet att utöva sin rösträtt annorstädes såsom i 7 kap. är stadgat,

-17-

44 §.

Vid valet äger varje röstande rätt att rösta antingen på kandidat i den slutliga sammanställningen av kandidatlistor eller på annan person, till vars förmån han önskar avgiva sin röst.

Vill röstande avgiva sin röst för viss kandidat, som upptagits i den slutliga sammanställningen av kandidatlistor, skall han i cirkeln på valsedeln tydligt anteckna det nummer, som kandidaten har i sammanställningen.

Godkänner röstande icke någon av de i sammanställningen upptagna kandidaterna, skall han på den särskilda plats, som reserverats på valsedeln för sådant ändamål, tydligt skriva den persons namn, på vilken han önskar rösta, samt personens yrke och boningsort. Anteckningen må göras innanför valskärm så, att valhemligheten bevaras.

45 §.

Röstande, som infört sin anteckning i valsedeln, skall avlämna sedeln hopvikt hos valnämnden för avstämpling och inlägga den avstämplade sedeln i valurnan.

Vid valen användes av landskapsstyrelsen fastställd stämpel.

Valnämnden skall övervaka, att valförrättningen försiggår som i denna landskapslag är stadgat.

46 §.

Innan röstningen på valdag förklaras avslutad, skola alla före klockan 20 tillstädeskomna valmän beredas tillfälle att rösta.

Då röstningen första valdagen förklaras avslutad, så ock om uppehåll i valförrättningen annars förekommer, skola allavalet berörande handlingar, valstämpeln ävensom alla oanvända valsedlar inläggas i valurnan, som förseglas med ordförandens sigill och sättes i säkert förvar. När förrättningen därefter fortsättes, bör nämnden, innan förseglingen borttages, förvissa sig om att sigillet är obrutet.

47 §.

Sedan valnämndens ordförande förklarat valförrättningen avslutad, uttagas de avgivna valsedlarna omedelbart ur valurnan. Valsedlarna för landstingsvalet och kommunalvalet särskiljas och räknas, likaså antalet personer, vilka enligt anteckningarna i vallängden och i valprotokollet i vartdera valet hava utövat sin rösträtt.

Valsedlarna öppnas därefter och granskas. De valsedlar, vilka skolas anses ogiltiga, avskiljas i en särskild grupp. De återstående valsedlarna ordnas sålunda, att till en särskild grupp avsätts de för varje uppställd kandidat avgivna sedlarna samt de sedlar, på vilka den röstande själv skrivit sin kandidats namn. Antalet valsedlar i varje grupp

räknas.

Samtliga valsedlar inläggas därefter ordnade i grupper i hållbara omslag, som omsorgsfullt förseglas med ordförandens sigill. På omslaget skrives vederbörande centralnämnds adress, försändelsernas innehåll och avsändare. Försändelserna avsändas till vederbörande centralnämnd på snabbaste sätt.

Ombudsman för valmansförening eller valförbund eller av valförbunds ombudsman för varje valnämnd särskilt skriftligen befullmäktigad person äger rätt att närvara vid detta tillfälle.

48 §.

Vid valförrättningen föres av valnämnden protokoll, skilt för landstingsvalet och skilt för kommunalvalet. I protokollet skall upptagas dagen för förrättningen, de närvarande medlemmarna i valnämnden, de av nämnden utsedda valbiträdena, klockslagen, då röstningen begynte och avbrott i densamma ägde rum samt valförrättningen förklarades avslutad, de personer, som utövat rösträtt med vallängdsutdrag och vilka av dem, som tillhöra annan kommun, antalet personer, som utövat rösträtt, totalantalet avgivna valsedlar och deras antal i envar av de grupper, i vilka valsedlarna enligt 47 § grupperats, samt tiden, då valsedlarna inlades i omslag. Till valnämnden avlämnade vallängdsutdrag skola fogas till protokollet. Det vid valet begagnade sigillet avtryckes i protokollet.

I protokollet antecknas jämväl, huruvida i 47 § 4 mom. avsedda personer närvarit vid ordnandet och räkningen av valsedlarna. Har av valförbunds ombudsman befullmäktigad person varit närvarande, skall den handling, som utvisar befullmäktigandet, fogas till protokollet.

Förrättningen avslutas med protokollens uppläsande och undertecknande, varefter protokollen insätts i särskilda omslag, adresserade till vederbörande centralnämnd, dit försändelserna sändas på snabbaste sätt.

Närmare anvisningar angående protokollföringen meddelas av landskapsstyrelsen, som även fastställer protokollsformulär. Tryckta blanketter till protokollet tillhandahållas valnämnderna av vederbörande centralnämnder.

Vallängderna överlämnas till förvaring hos kommunalstyrelsen, i Mariehamn hos magistraten.

7 kap.

Om röstning med vallängdsutdrag.

49 §.

Valman, som erhållit valhandlingar såsom i 17 § stadgas, men som på valdag vistas inom sitt röstningsområde, må inlämna valhandlingarna till valnämnden, som inför anteckning härom i vallängden, varefter val-

mannen äger utöva sin rösträtt på i 43-45 §§ stadgat sätt.

Befinner sig valman på valdag i annat röstningsområde i landskapet, skall han inlämna valhandlingarna till valnämnden, som, ifall valhandlingarna äro i sin ordning, utgiver valsedel, varefter valmannen utövar sin rösträtt såsom i 1 mom. är sagt.

50 §.

För valman, som vårdas i sjukhus, kommunalhem, ålderdomshem och sjukhus inom kommunen, dock ej för patient på sinnessjukhus, skall valförrättning anordnas. I denna må deltaga röstberättigad person, som vårdas i inrättningen och som innehar behörigt vallängdsutdrag.

I 1 mom. nämnd valförrättning äger rum inför en valkommission. Till valkommissionen utses i god tid före valet på landet av kommunalfullmäktige och i Mariehamn av magistraten ordförande, viceordförande, en ledamot och två ersättare.

I fråga om valkommission är i övrigt i tillämpliga delar gällande, vad i denna lag är stadgat om valnämnd.

51 §.

Valman, som på valdag vistas utom landskapet eller som för tjänst eller yrkesutövning icke kan utöva sin rösträtt på valdag, må före eller på valdag utöva sin rösträtt genom förmedling av posten, såsom i denna lag stadgas.

Skall valman utöva sin rösträtt genom förmedling av posten, äger han ifylla valhandlingarna medföljande valsedel samt insätta densamma i valkuvert, som han förseglar. På vallängdsutdragets frånsida skall han på därför reserverad plats anteckna orsaken till att han utövar sin rösträtt genom postens förmedling, tidpunkten och vistelseorten samt bekräfta detta med sin namnteckning.

Valman, som utövar sin rösträtt inom landskapet enligt 1 mom. eller utom landskapet på ort i riket eller i något av de nordiska länderna eller ombord på fartyg med hemort i något av de nordiska länderna, skall tillse, att två trovärdiga personer på vallängdsutdragets frånsida bestyrka riktigheten av hans namnteckning. Vittnena böra jämväl anteckna yrke och boningsort.

Utövar valman sin rösträtt annorstädes utomlands än i 3 mom. är sagt, skall han låta finsk konsulär myndighet eller notarius publicus på orten intyga på vallängdsutdragets frånsida, med angivande av dag och ort för intygets meddelande, att han egenhändigt undertecknat i 2 mom. nämnda bekräftelse.

52 §.

Röstning enligt 51 § 1 mom. får ske tidigast på trettionde dagen före

valet. Valkuvertet jämte vidhängande vallängdsutdrag insättes i det till vederbörande centralnämnd adresserade ytterkuvertet och skall överlämnas till befordran med posten senast på andra valdagen, likväl icke senare än att försändelsen kan beräknas ankomma till centralnämnden senast den femtonde dagen efter valet före klockan 10.

53 §.

Enligt 51-52 §§ avgiven röst är ogiltig, då vallängdsutdraget saknar valmans anteckning eller underskrift eller behöriga vittnens underskrift ävensom om valmannen utövat sin rösträtt tidigare eller senare än tillåtet eller om valförsändelsen ankommer till centralnämnden efter klockan 10 på den femtonde dagen efter valet eller senare.

Då avgiven röst skall förklaras ogiltig på grund av orsak, som framgår av vallängdsutdraget, skall valkuvertet obrutet läggas åt sidan för förvaring med kasserade valsedlar.

Valförsändelse, som ankommer sentida till centralnämnden, skall förstöras obruten.

54 §.

Valförsändelserna öppnas vid centralnämndens sammanträde den femtonde dagen efter valet. Sedan enligt 53 § ogiltiga försändelser lagts åt sidan, inläggas samtliga valkuvert i en urna, varvid vallängdsutdragen avskiljas. Då samtliga valförsändelser öppnats, antecknas antalet godkända och kasserade valförsändelser i protokollet. Härefter tömmes urnan och öppnas valkuverten och förfäres med valsedlarna såsom om rösträkning är stadgat.

8 kap.

Om rösträkning.

55 §.

Sedan valförrättningen avslutats, skall centralnämnden senast dagen efter valet granska de inkomna handlingarna samt påbörja rösträkningen och härvid avgöra, vilka valsedlar som skola kasseras.

Valsedlar i kommunalvalet, som hänföra sig till annan kommun, inläggas kommunvis i hållbart omslag, som förseglas med ordförandens sigill och översändas på snabbaste sätt till centralnämnden i vederbörande kommun. På omslaget bör antecknas antalet valsedlar i försändelsen.

56 §.

Vid ordnande och räkning av valsedlarna skola iakttagas^{av} landskapsstyrelsen meddelade anvisningar.

57 §.

Valsedel är ogiltig,

1) om i valsedeln genom anteckning utmärkts flera än en kandidat;

- 2) om kandidats nummer antecknats så, att det ej tydligt framgår, vilken kandidat det avser;
- 3) om kandidats nummer skrivits på valsedelns baksida;
- 4) om valsedeln försetts med särskilt kännetecken eller däri gjorts annan obehörig anteckning;
- 5) om annan än av valmyndighet erhållen valsedel använts såsom valsedel; samt
- 6) om i valnämnd avlämnad valsedel ej försetts med stämpel.

Av centralnämnden kasserade valsedlar avskiljas och inläggas grupperade enligt röstningsområden i ett särskilt omslag, vilket förseglas och förvaras såsom de övriga valhandlingarna.

58 §.

Vid sammanträde klöckan 10 den femtonde dagen efter valet skall centralnämnden granska av valmän insända valhandlingar!

Därefter verkställles slutlig rösträkning och fastställles valets utgång!

59 §.

Vid rösträkningen förfares på följande sätt:

- 1) envar kandidats röstetal bestämmes genom sammanräkning av de godkända valsedlar, som utmärkts med kandidatens nummer;
- 2) envar kandidatlistas röstetal bestämmes genom sammanräkning av röstetalen för listans alla kandidater; samt
- 3) varje valförbunds röstetal bestämmes genom sammanräkning av röstetalen för valförbundets alla kandidatlistor.

Röster, som avgivits för en och samma på valsedel namngiven person, skola anses avgivna för en särskild kandidatlista, som ej tillhör något valförbund.

60 §.

Är kandidat, som vid valet erhållit röster, icke valbar, skall för honom avgiven röst likväl gälla för den kandidatlista, där han är uppställd, och för det valförbund, som han tillhör.

9 kap.

Om fastställande av valets utgång och utfärdande av fullmakt.

61 §.

Vid fastställandet av valresultatet förfares på följande sätt:

- 1) kandidaterna på samma kandidatlista upptecknas i ordningsföljd efter fallande röstetal, varpå dem tilldelas jämförelsetal sålunda, att den första kandidaten till jämförelsetal erhåller listans hela röstetal, den andra hälften därav, den tredje en tredjedel, den fjärde en fjärdedel, och så vidare. De kandidater, som icke tillhöra valförbund, hava

så erhållit sina slutliga jämförelsetal;

2) de kandidater, vilka tillhöra samma valförbund, upptecknas här-
efter ordnade efter storleken av deras jämförelsetal sålunda, att den
med högsta jämförelsetalet ställes främst. Därpå tilldelas dem slutliga
jämförelsetal så, att den första av kandidaterna till jämförelsetal er-
håller valförbundets hela röstetal, den andra hälften därav, den tredje
en tredjedel, den fjärde en fjärdedel, och så vidare; samt

3) alla kandidaters namn upptecknas ånyo i ordningsföljd enligt stor-
leken av deras slutliga jämförelsetal och vid varje kandidats namn an-
tecknas hans slutliga jämförelsetal.

Sedan samtliga kandidater sålunda ordnats efter avtagande jämförelse-
tal, förklarar centralnämnden de främsta valda till det antal, som vid
valet skall utses.

62 §.

Vid likaröstetal eller jämförelsetal avgör lotten.

63 §.

Ersättare för den valde bestämmes sålunda, att därtill främst utses
den efter de valda närmast följande kandidaten på den kandidatlista,
från vilken han blivit vald. Finnes ej sådan, utses till ersättare den
kandidat i valförbundet, som näst de valda erhållit det högsta slutliga
jämförelsetalet.

Kan ersättare ej bestämmas enligt 1 mom., inträder som ersättare
den, som har högsta slutliga jämförelsetalet bland de kandidater, vilka
tidigare icke förklarats valda.

Utses första ersättaren gemensamt för tre eller flera valda, skall
en andra ersättare för envar av dem omedelbart utses.

Har någon av de valda avgått och saknas utsedd ersättare för honom,
skall centralnämnd ånyo sammanträda för att utse ny ersättare enligt i
1 och 2 mom. stadgade grunder.

64 §.

Centralnämnden för landstingsvalet skall ofördröjligen tillkännagiva
valets utgång genom kungörelse på nämndens anslagstavla och i kungörel-
sen jämväl nämna, vem som är envars ersättare. Centralnämnden utfärdar
därjämte fullmakt åt envar av de valda, samt underrättar landshövdingen
i landskapet och valnämnderna om valets utgång, varom jämväl skall kun-
göras med angivande av kandidaternas jämförelsetal och personliga röste-
tal i sådan tidning, i vilken landskapsmyndigheternas förfoganden kun-
göras.

Centralnämnden för kommunalvalet skall underrätta de valda och kom-
munens styrelse om valresultatet och offentliggöra detsamma med angi-

-23-

vande av namn, yrke eller syssla och boningsort samt röstetal och slutligt jämförelsetal såsom kommunala tillkännagivanden offentliggöras i kommunen.

65 §.

Har någon av dem, som vid landstingsval förklarats valda, icke varit upptagen på vederbörligen offentliggjord kandidatlista, skall centralnämnden, innan fullmakt åt honom utfärdas, förfråga sig hos honom, om han åtager sig landstingsmannauppdraget.

Vägrar kandidaten att åtaga sig uppdraget eller lämnar han icke inom fem dagar efter delfåendet sitt skriftliga begivande till centralnämnden, besättes det lediga mandatet på sätt i 63 § stadgas.

66 §.

Fullmakt för landstingsman skall hava följande lydelse:

"Vid landstingsval, som den förrättades i landskapet Åland, har N.N., bosatt i, blivit utsedd till medlem av Ålands landsting för tiden från den till den, såvida landstinget icke därförinnan blivit upplöst. Detta intyg gäller såsom landstingsmannafullmakt." Ort och tid.

Vid uppkommen ledighet utfärdar centralnämnden fullmakt åt den, som jämlikt 63 § skall träda i den avgångnes ställe. I sådant fall bör fullmakt vara av följande lydelse:

"Sedan vid landstingsval, som den förrättades i landskapet Åland, N.N. valts till medlem av Ålands landsting för tiden från den till den, såvida landstinget icke därförinnan blivit upplöst, men denna plats blivit ledig, har enligt 63 § landskapslagen om landstingsval och kommunalval M.M., bosatt i, blivit utsedd att efterträda honom såsom medlem av landstinget. Detta intyg gäller såsom landstingsmannafullmakt." Ort och tid.

67 §.

Alla valsedlar skola härpå insättas i omslag, som förseglas med centralnämndens och ordförandens sigill och förvaras, intill dess nästföljande val försiggått.

Samtliga uträkningar skola genomdragas och på enahanda sätt förseglas samt förvaras såsom bilaga till protokollet.

Handlingarna från landfstingsvalet förvaras i landskapsstyrelsens arkiv och handlingarna från det kommunala valet i vederbörande kommuns arkiv.

68 §.

Då uppehåll i centralnämnds förrättning sker, skola samtliga valsedlar och uträkningar hållas så förvarade, att icke någon har tillgång

till desamma.

69 §.

Vid centralnämnds sammanträden föres protokoll, vari upptages dagarna för sammanträdet, klockslagen, då det började, avbröts och avslutades, de närvarande medlemmarna samt besluten. Innehållet av beslut må angivas genom hänvisning till brev eller annan expedition.

I protokollet skall särskilt antecknas antalet valsedlar, som i varje kommun inlämnats med stöd av vallängdsutdrag. Antalet ogiltiga valsedlar upptages skilt för varje röstningsområde.

Protokollet underskrives av sekreteraren. Dess riktighet bestyrkes av ordföranden.

70 §.

Då valets utgång fastställs, skola i protokollet nämnas såväl de valda som de, vilka, ifall mandat bliver ledigt, skola såsom ersättare inträda i de valdas ställe.

Envar av dessa upptagas med angivande av namn, yrke eller syssla och boningsort samt röstetal och slutligt jämförelsetal.

71 §.

Vid centralnämnds sammanträden för räknande av valsedlar och fastställande av valets utgång äro ombudsmän för valmansförening och valförbund berättigad att närvara.

72 §.

Från centralnämnd utgående expeditioner underskrivas på nämndens vägnar av ordföranden och kontrasigneras av sekreteraren.

10 kap.

Om besvär över landstingsval.

73 §.

Vill någon överklaga landstingsval, skall han göra det genom skriftliga besvär, vilka senast på den fjortonde dagen efter den, då valets utgång enligt 64 § genom anslag offentliggjordes, före klockan 12 ingivas till länsstyrelsen.

74 §.

Hava besvär över landstingsval inkommit, skall länsstyrelsen genast infordra de upplysningar och förklaringar, vilka besvären påkalla, och utan dröjsmål meddela utslag i saken.

75 §.

Angående offentliggörande av länsstyrelsens utslag och enskild sakägares underrättande gälle vad i 12 och 14 §§ är stadgat.

I länsstyrelsens utslag må ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen.

-25-

11 kap.

Om besvär över kommunalval.

76 §.

Berättigad att söka ändring i kommunalval är envar på den grund, att hans enskilda rätt blivit kränkt, och medlem av kommunen jämväl på den grund, att valet icke skett i laga ordning.

Ändring sökes medelst skriftliga besvär, som skola av besväranden själv eller hans befullmäktigade ombud ingivas eller genom postens förmedling befordras till länsstyrelsen, vid besvär över beslut av centralnämnden i Mariehamn inom 14 dagar och för övrigt inom 30 dagar från den dag, då valresultatet kungjorts medelst anslag. Till besvärsskriften skall fogas, i på tjänstens vägnar till riktigheten bestyrkta protokollsutdrag, i vilka bör antecknas dagen för offentliggörandet av valresultatet, centralvalnämnds beslut, över vilket besvär anföres, och, om ändring sökes i centralvalnämnds beslut rörande förberedande åtgärder för valet, även detta beslut.

Besvärssärenden, som angå kommunalval och förberedelserna härför, böra handläggas såsom brådskande.

12 kap.

Om nytt kommunalval.

77 §.

Förordnas med anledning av besvär, att nytt kommunalval skall förrättas, skall centralnämnden ofördröjligen skrida till åtgärd för förrättande av detsamma. Vid valet skall nyttjas då gällande vallängd och i övrigt skola i tillämpliga delar stadgandena i denna lag iakttagas enligt av landskapsstyrelsen meddelade anvisningar. De sålunda valda fullmäktiges uppdrag fortgår till utgången av det kalenderår, varunder ordinarie val närmast förrättas. De fullmäktige, som vid det upphävda valet förklarats valda, skola likväl kvarstå i sina uppdrag, tills resultatet av det nya valet kungjorts genom anslag.

Vid nytt kommunalval må stadgandena om röstning med vallängdsutdrag icke tillämpas.

13 kap.

Om kommunalt fyllnadssval.

78 §.

Nedgår fullmäktiges i en kommun antal så, att det understiger tre fjärdedelar av deras stadgade antal, skall fullmäktiges ordförande anmäla om förhållandet till landskapsstyrelsen, som, såframt den anser skäl därtill föreligga, förordnar om verkställande av fyllnadssval.

Vid fyllnadssval användes senaste laga kraft vunna vallängd. För de

vid valet utsedda fullmäktige väljas jämväl ersättare. Vid valet iakttagas i övrigt i tillämpliga delar stadgandena i denna lag enligt av landskapsstyrelsen meddelade anvisningar.

14 kap.

Om nyval efter upplösning av landstinget.

79 §.

Har republikens president förordnat om nya landstingsval, skall valförrättningen börja på första lördagen efter det sextio dagar förflutit, sedan förordnandet kungjordes, samt fortsättas följande dag såsom i 37 § stadgas.

80 §.

Om nyval skola förrättas, innan vallängd ånyo i stadgad ordning upprättats, skall den senaste vallängden jämte i 8 § nämnda tilläggsföreteckningar tjäna såsom vallängd.

Vallängden skall undergå sådan granskning, som i 9 § sagts, samt omedelbart därefter vara under behörig tillsyn framlagd under 6 vardagar inom röstningsområdet, i Mariehamn på stadshuset, varom bör kungöras såsom i 11 § 1 mom är stadgat. Vid nyval äger 10 § icke tillämpning.

Yrkande på rättelse skall i fall, som nämnes i 11 § 2 mom. och såsom där sägs, framställas hos granskningsmyndigheten senast vid det sammanträde, som hålles den tionde dagenefter utgången av i 2 mom. nämnda tid.

Yrkande på uteslutning av person ur vallängden skall skriftligen framställas hos granskningsmyndigheten senast den tredje dagen efter utgången av den i 2 mom. nämnda tiden. Granskningsmyndigheten skall härom underrätta den, vars uteslutning ur vallängden påyrkats, medelst tillkännagivande, som följande dag skall inlämnas till posten för befordran, eller eljest på i 12 § föreskrivet sätt, och anmoda honom att inom 4 dagar från samma dag inkomma med skriftlig förklaring med anledning av yrkandet, vid äventyr att, om förklaring icke avgives, ärendet det oaktat avgöres.

Yrkande på rättelse i vallängden handläggas och avgöres vid det granskningsmyndighetens sammanträde, som skall hållas den tionde dagen efter utgången av den i 2 mom. nämnda tiden med början klockan 19. Därefter förfäres i ärendet såsom i 13 § är stadgat. Granskningsmyndighetens beslut i ärendet är slutligt, likväl så, att ifall yrkande på rättelse förkastas eller icke upptages till prövning eller avser en persons uteslutning ur vallängden, beslutet skyndsamt skall underställas länsstyrelsens prövning.

Med avseende å länsstyrelsens beslut gäller, vad i 14 § 2 och 3 mom.

är stadgat.

81 §.

Ansökan om offentliggörande av valmansförenings kandidatlista skall på i 21 § föreskrivet sätt inlämnas senast på fyrtionde dagen före valförrättningen och ansökningar om godkännande av valförbund på i 25 § föreskrivet sätt senast på tjugufemte dagen före valförrättningen. Anmälan om ändring i valmansförenings kandidatlista, som avses i 23 § 1 mom., må göras senast på trettiotredje dagen före valförrättningen före klockan 12 och anmälan om annan ändring senast den trettionde dagen före valförrättningen före klockan 12. Anmälan om ändring av valförbund må göras senast den nittonde dagen före valförrättningen.

82 §.

Centralnämnd skall vid nyval sammanträda senast på femtionde dagen före valförrättningen för behandling av i 30 § nämnda ärenden, på den trettionde dagen före valförrättningen för behandling av i 31 § nämnda ärenden, på den trettiotredje dagen före valförrättningen för behandling av 21 § 2 mom. och 23 § 1 mom. nämnda ärenden, på den trettionde dagen före valförrättningen för behandling av i 33 § och 23 § 4 mom. nämnda ärenden och på den tjugufjärde dagen före valförrättningen för behandling av i 34 § nämnda ärenden.

83 §.

Röstning per post må vid nyval ske tidigast på den adertonde dagen före valet.

15 kap.

Särskilda stadganden.

84 §.

Landskapet erlägger samtliga utgifter för centralnämnden för landstingsvalet.

De kommunala centralnämndernas och valnämndernas arvoden och kostnader bestridas i första hand av kommunen, som äger rätt att ur landskapsmedel erhålla ersättning till halva beloppet av arvoden, dagtraktamenten och resekostnader, som erlagts till valnämndernas medlemmar och biträden, så ock till halva beloppet av kostnaderna för uppgörande av vallängd.

Förrättas icke kommunalval i kommun på grund av stadgandet i 33 § 4 mom., skall kostnaderna för valnämnderna erläggas till fullt belopp ur landskapets medel.

I ärenden rörande landstingsval och kommunalval hava kommuns styrelse och centralnämnd fribrevsrätt.

85 §.

-28-

Infaller i denna lag stadgad dag, förutom valdag, på helgdag, skall följande söckendag anses såsom den föreskrivna dagen.

Infaller valdag enligt 79 § på jul-, julannen-, nyårs-, påsk- eller pingstdag, skall första helgfria dag därefter vara första valdag.

86 §.

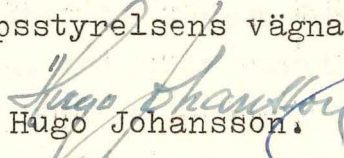
Denna lag träder omedelbart i kraft. Genom densamma upphäves landskapslagen den 17 juli 1957 om landstingsmannaval i landskapet Åland (25/57) och landskapslagen den 23 april 1959 om kommunhala val (8/59).

Ordinarie landstingsval och kommunalval förrättas enligt denna lag första gången år 1967.

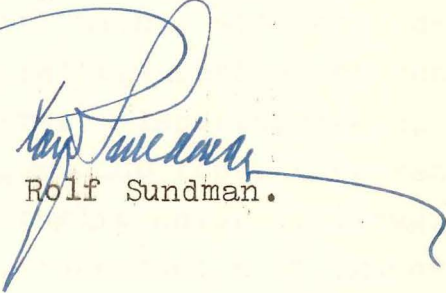
Mariehamn, den 4 augusti 1965.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd

Hugo Johansson.

Lagberedningssekreterare

Rolf Sundman.